

راهنما و خط مشی های مرکز آمار ایران

اصول اساسی آمارهای رسمی

اصل ۱- ارتباط، بی طرفی و دسترسی برابر

آمارهای رسمی با ارائه اطلاعات در مورد وضعیت اقتصادی، جمعیتی، اجتماعی و زیست محیطی؛ جزئی ضروری از سیستم اطلاعاتی یک جامعه دموکراتیک را فراهم می سازد که هم دولت، هم اقتصاد و هم عموم افراد جامعه از آن بهره می برند. لذا قرار بر این است که آن دسته از آمارهای رسمی که سودمندی آنها در عمل به اثبات رسیده است، توسط مؤسسات آمارهای رسمی تهیه شده و بدون هیچ تبعیضی در اختیار علاقمندان قرار گیرد تا به این وسیله حق شهروندان در برخورداری از اطلاعات عمومی ادا شود.

اصل ۲- موازین و اخلاق حرفه ای

برای حفظ اعتماد عمومی به آمارهای رسمی، لازم است که مؤسسات آماری بر مبنای ملاحظات دقیق تخصصی شامل اصول علمی و اخلاق حرفه ای؛ در مورد روش های جمع آوری، پردازش، ذخیره سازی و توزیع داده های آماری تصمیم بگیرند.

اصل ۳- پاسخ گویی و شفافیت

برای تسهیل درک صحیح از داده ها لازم است مؤسسات آماری، اطلاعات را منطبق با استانداردهای علمی تدوین شده در مورد منابع، روش ها و روندهای آماری ارائه نمایند.

اصل ۴- پیشگیری از استفاده نادرست

مؤسسات آماری مجازند برای پیشگیری از تفسیرها و تعبیرهای اشتباه و استفاده نادرست از آمار، توضیحات لازم را ارائه نمایند.

اصل ۵- صرفه جویی

مؤسسات آماری می توانند داده های لازم را از انواع منابع، اعم از آمارگیری های مختلف و یا اطلاعات ثبتی اداری تهیه کنند. لازم است مؤسسات آماری منابع خود را با توجه به کیفیت، دقت زمانی، هزینه ها و زحماتی که متوجه پاسخگویان می شود، انتخاب نمایند.

اصل ۶- حفظ محرمانگی

اطلاعات مربوط به اشخاص اعم از حقیقی یا حقوقی که توسط مؤسسات آماری به منظور تهیه جداول آماری جمع آوری می شوند، باید کاملاً محرمانه محسوب شده و تنها برای مقاصد آماری مورد استفاده قرار گیرند.

اصل ۷- قانون آمار

لازم است قوانین، مقررات و موازین حاکم بر نظام آماری به اطلاع همگان رسانده شود.

اصل ۸- هماهنگی در سطح ملی

برقراری هماهنگی بین مؤسسات آماری یک کشور برای تحقق نظام آماری هماهنگ، منسجم و کارآمد، امری ضروری است.

اصل ۹- استانداردهای بین المللی

بهره گیری مؤسسات آماری کشورهای جهان از مفاهیم، طبقه بندی ها و روش های بین المللی؛ هماهنگی، انسجام و کارایی نظام های آماری را در تمام سطوح رسمی افزایش می دهد.

اصل ۱۰- همکاری بین المللی

همکاری دوجانبه و چندجانبه آماری موجب پیشرفت نظام آمارهای رسمی کشورها می شود.

خط مشی اطلاع‌رسانی آماری

خط‌مشی اطلاع‌رسانی آماری در مرکز آمار ایران بر اساس قانون مرکز، چشم‌انداز، اهداف و مأموریت‌های آن در هفت اصل به شرح زیر تدوین شده است:

۱- دسترسی برابر به اطلاعات:

به منظور دسترسی برابر کاربران به اطلاعات، مرکز آمار ایران تاریخ انتشار اطلاعات را از قبل و در قالب تقویم انتشارات منتشر می‌کند. ابزار اصلی انتشار اطلاعات آماری، ارائه از طریق وب به عنوان سریع‌ترین، ارزان‌ترین و آسان‌ترین روش می‌باشد. کاربرانی که دسترسی به اینترنت ندارند می‌توانند از طریق تماس با واحد اطلاع‌رسانی آماری، به اطلاعات آماری مندرج در وب سایت مرکز آمار ایران، دسترسی یابند.

۲- استقلال حرفه‌ای:

استقلال سیاسی و حرفه‌ای موجب می‌شود که مرکز آمار ایران به دور از منازعات و تنش‌های سیاسی و بدون هرگونه دخالت یا فشار از سوی سازمان‌های دولتی یا سایر ارگان‌ها یا واحدهای مدیریتی فرداستی، بخش خصوصی، یا هر فرد حقیقی و حقوقی که ممکن است با مرکز تعارض منافع داشته باشد، آمارها را اطلاع‌رسانی کند.

۳- شفافیت:

به منظور حفظ اعتماد عمومی به آمارهای رسمی، مرکز آمار ایران از استانداردهای علمی، حرفه‌ای و تخصصی در انتخاب منابع، روش‌های جمع‌آوری، پردازش و انتشار داده‌ها استفاده می‌کند و برای درک صحیح و استفاده مناسب از آمارها نیز روش‌ها و روش‌شناختی مورد استفاده در طرح‌های آمارگیری و طرح‌های آماری، فراداده‌ها، اطلاعات توصیفی و تکمیلی را منتشر می‌نماید. در صورت ایجاد هر نوع تغییر یا اصلاح در داده‌ها و نشریات، مراتب در سریع‌ترین زمان ممکن و در جای اولیه خود به اطلاع عموم رسانده می‌شود.

۴- حفظ محرمانگی اطلاعات آماری:

طبق ماده ۷ قانون تاسیس مرکز آمار ایران، این مرکز تضمین می‌کند که اطلاع‌رسانی آماری موجب آشکارسازی اطلاعات واحد آماری (فرد، کسب و کار و...) نشود. هم‌چنین در صورت نیاز کاربران به ریزداده‌ها، دسترسی به داده‌های مورد درخواست، پس از حذف عوامل شناسایی واحد آماری فراهم می‌شود.

۵- به‌هنگام بودن و به‌موقع بودن:

مرکز آمار ایران برای رفع نیازهای کاربران، تابع اصول انتشار داده‌های به‌هنگام و به‌موقع در چارچوب تقویم انتشاراتی است. در صورتی که نتایج جدید و به‌هنگام بر اساس تقویم انتشاراتی منتشر نشود، مرکز آمار ایران نسبت به اعلام دلایل تاخیر و تاریخ انتشار جدید اقدام می‌نماید.

۶- تعهد به سیاست قیمت‌گذاری اطلاعات:

اطلاعات آماری با ارزش است. در مرکز آمار ایران هزینه جمع‌آوری، پردازش و انتشار داده‌های آماری از بودجه کشور تامین می‌شود، بنابراین محصولاتی که در قالب الکترونیکی و در وب‌گاه مرکز منتشر می‌شوند رایگان بوده و برای پردازش، آماده‌سازی و ارائه اطلاعات سفارشی یا نشریات چاپی، هزینه تمام شده بر اساس تعرفه‌های مصوب دولت محاسبه و از کاربران دریافت می‌شود.

۷- پایداری به نظام ارائه اطلاعات:

نظام ارائه اطلاعات، رکن اصلی پیاده‌سازی خط‌مشی اطلاع‌رسانی است. برای تضمین به‌هم پیوستگی اطلاعات در کانال‌های مختلف اطلاع‌رسانی (نظیر آمارهای موضوعی، سری‌های زمانی، سالنامه‌های آماری و ...)، از ساختار موضوعی تقریباً یکسانی استفاده می‌شود و خروجی‌ها و محصولات مرتبط با هر موضوع در یک گروه موضوعی قرار می‌گیرند. بنابراین نظام ارائه اطلاعات، آشنا ساختن کاربران با خروجی‌های آماری را آسان‌تر می‌کند.

بسم الله الرحمن الرحيم

خط مشی کیفیت مرکز آمار ایران

مرکز آمار ایران به عنوان یک نهاد حاکمیتی و مرجع نهایی و متولی آمارهای رسمی کشور، وظیفه تهیه، تولید و ارائه آمارهای رسمی و هدایت و نظارت بر فعالیتهای آماری کشور را از راههای زیر بر عهده دارد:

الف- تولید آمار، اطلاعات و اطلاع رسانی به موقع و با کیفیت

ب- برنامه ریزی، هدایت، نظارت، استانداردسازی و یکپارچه سازی نظام آماری و فعالیتهای آماری در کشور

ج- ساماندهی و یکپارچه سازی پایگاههای اطلاعات آماری در سطح کشور با اولویت بخشیدن به نظام آمارهای ثبتی مبنا ما برای انجام بهتر این مهم و افزایش کیفیت تولیدات و خدمات مرکز آمار ایران، تعالی نقش و جایگاه نظام آماری کشور در فرایند برنامه ریزی ملی را با هدف پشتیبانی از تحقق برنامههای توسعه کشور، بر مبنای الگوی توسعه اسلامی-ایرانی، اولویت استراتژیک خود می دانیم و همه فعالیتهای و اقدامات را در چارچوب مدیریت کیفیت نظام آماری کشور برنامه ریزی و اجرا نموده و با آن سازگار می نماییم.

مرکز آمار ایران متعهد به کیفیت است و بر اساس توصیه ها و دستورالعمل های بین المللی، نظام مدیریت کیفیت آمارها را در این مرکز پیاده سازی و به صورت سیستماتیک نقاط قوت و ضعف خود را برای بهبود مستمر کیفیت فرایندها و پرونده های آماری شناسایی می کند.

مرکز آمار ایران برای تأمین اطلاعات مورد نیاز نظام برنامه ریزی کشور و رفع سریع نیازهای آماری، اهداف کلان زیر را سرلوحه فعالیتهای خود قرار می دهد:

- ۱- هماهنگی و یکپارچه سازی نظام آماری به عنوان مرجع رسمی نظام در حوزه کیفیت
 - ۲- اعتماد سازی و حفظ بی طرفی در تولید و ارائه آمارهای مورد نیاز و ضروری
 - ۳- پایبندی به اصول و اخلاق حرفه ای و صیانت از استقلال حرفه ای مرکز آمار ایران
 - ۴- محرمانگی و رعایت امانت در گردآوری، نگهداری و انتشار آمار و اطلاعات
 - ۵- توسعه نظام آماری مبتنی بر فناوری اطلاعات و برخط
 - ۶- تضمین درستی، مقایسه پذیری و انسجام اطلاعات آماری
 - ۷- پیاده سازی و استقرار نظام مدیریت کیفیت، رعایت استانداردهای آماری و نظارت و ارزیابی فرایند تولید آمار
 - ۸- توسعه و گسترش همکاری های علمی با مراکز ملی و بین المللی
- ما تلاش خواهیم کرد که همواره کار خود را بر اساس آخرین دستاوردهای علم آمار و دانش مدیریت، با کیفیت بهتر انجام داده و با بهره گیری از نظرات ذی نفعان به طور مستمر فعالیتهای خود را در راستای جلب رضایت آنها بهبود بخشیم. مشارکت نیروی انسانی کارآمد به عنوان سرمایه اصلی مرکز و بهره گیری از الگوهای پیشرفته در جهت رسیدن به تعالی سازمانی به عنوان راهبرد اساسی، مد نظر اینجانب است و انتظار می رود مدیران و کارکنان مرکز آمار ایران در دستیابی به آن همکاری و همدلی نمایند.

جواد حسین زاده

معاون سازمان و رئیس مرکز آمار ایران

ش

IS-ST-03000

سند خط مشی امنیت اطلاعات مرکز آمار ایران

هدف

هدف این بیانیه تشریح سیاست‌های مرکز آمار ایران در جهت حفاظت از دارایی‌های اطلاعاتی مرکز به‌ویژه اطلاعات حاصل از سرشماری‌ها، طرح‌های آمارگیری و ثبت‌های اداری و آماری است که در شبکه، سرویس‌دهنده‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی مرکز فناوری اطلاعات و ارتباطات مرکز آمار ایران قرار دارند. حفاظت از این اطلاعات در مقابل تمامی تهدیدات اعم از داخلی یا خارجی، عمدی یا اتفاقی و نیز کمینه نمودن تأثیر رخدادهای امنیتی، حفظ تداوم کسب و کار و تأمین رضایت مشتریان از اهداف دیگر این بیانیه است.

الزام قانونی

این بیانیه در راستای تمامی قوانین ملی و توصیه‌های بین‌المللی در حوزه امنیت فناوری اطلاعات تهیه و تدوین شده است، ناقص آن‌ها نبوده و پیروی از آن برای همه کارکنان و اشخاص ثالث مرتبط (اعم از مشتریان و پیمان‌کاران مرکز آمار ایران) الزامی است و با هرگونه تخلف از آن، مطابق با رویه‌های انضباطی مرکز آمار ایران، برخورد خواهد شد.

مرجع تاییدکننده

این بیانیه توسط شورای راهبردی امنیت اطلاعات مرکز آمار ایران تایید شده است و در دوره‌های زمانی سالیانه و یا در زمان تغییر در الزامات کسب و کار مورد بازنگری قرار می‌گیرد.

تاریخ تصویب: ۹۸/۱۰/۲۱

شماره ویرایش: ۰۳

خط‌مشی

✓ مرکز آمار ایران بر اساس سند چشم‌انداز به‌عنوان یگانه مرجع نظام آماری ایران، مورد اعتماد عموم مردم، متخصصان و سرآمد در آسیا خواهد بود و مأموریت آن، مدیریت تهیه و انتشار آمارهای رسمی کشور و استقرار نظام آماری ثبتی مبتنا بر رعایت اصول بنیادین آمارهای رسمی است. این مرکز متعهد است آمارهای روزآمد و قابل اعتماد را بر پایه روش‌های علمی آماری و با رعایت توصیه‌های چارچوب ملی تضمین کیفیت و به‌شيوه‌های مقرون به‌صرفه تهیه نموده و آن‌ها را با رعایت اصل حفظ محرمانگی اطلاعات آماری به صورت برابر، بی‌طرفانه، سریع و آسان در دسترس کاربران قرار دهد و از اطلاعات حاصل از سرشماری‌ها، طرح‌های آمارگیری و ثبت‌های اداری و آماری به عنوان با ارزش‌ترین منابع اطلاعاتی نظام آماری کشور به منظور ارائه خدمات آماری به کاربران محافظت کامل به عمل آورد.

✓ راهبرد سازمانی و چارچوب مدیریت ریسک مرکز آمار ایران از طریق ایجاد و نگهداشت سیستم مدیریت امنیت اطلاعات (ISMS)، زمینه را برای شناسایی، پایش، ارزیابی و مدیریت ریسک‌های مرتبط با امنیت اطلاعات مرکز بر اساس معیارهای حفظ محرمانگی، صحت و در دسترس بودن دارایی‌های اطلاعاتی مرکز آمار ایران مهیا می‌کند.

✓ خط‌مشی امنیت اطلاعات مرکز آمار ایران، حصول اطمینان از رعایت موارد ذیل است:

- محافظت از محرمانگی اطلاعات: محافظت از اطلاعات افراد (حقوقی و حقوقی) به‌عنوان حریم خصوصی آنان، به‌گونه‌ای که منجر به شناسایی واحد آماری نشود، وظیفه مرکز آمار ایران است و صرفاً آمارهای کلی و عمومی طبق قوانین و مقررات موضوعه در دسترس همگان قرار می‌گیرد.
- محافظت از صحت اطلاعات: محافظت کامل از اطلاعات جمع‌آوری شده در مرکز آمار ایران، به عنوان مبنایی برای سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی و پژوهش‌های علمی در کشور در برابر هرگونه تغییر غیرمجاز صورت می‌گیرد.
- حفظ و تداوم دسترسی سریع و آسان کاربران به آمارهای رسمی کشور: دسترسی سریع و آسان کاربران به آمارهای رسمی کشور با رعایت محرمانگی اطلاعات مرکز آمار ایران و با توجه به نیاز کاربران به این اطلاعات در زمان مقتضی، فراهم می‌شود.
- الزامات قانونی، حقوقی و قراردادی مندرج در استاندارد بین‌المللی ISO ۲۷۰۰۱:۲۰۱۳، قانون جرایم رایانه‌ای کشور، الزامات مرکز مدیریت راهبردی اقتصاد، سازمان پدافند غیرعامل، جراسست کل، سازمان برنامه و بودجه کشور و سایر مصوبات دولتی و الزامات قراردادی با اشخاص ثالث در حوزه امنیت اطلاعات به‌درستی و به‌دقت رعایت می‌شود.
- کارکنان مرکز آمار ایران، در سطوح مختلف به‌منظور محافظت از امنیت اطلاعات، آموزش‌های امنیتی لازم را دریافت می‌کنند.
- سیاست‌های امنیتی مصوب شورای راهبردی امنیت اطلاعات مرکز آمار ایران، از سوی کارکنان (اعم از کارمندان و اشخاص ثالث مرتبط با مرکز) رعایت می‌شود.
- در خصوص مخاطرات امنیتی (ریسک‌هایی) که فراتر از سطح پذیرش مرکز هستند، اقدامات مناسب صورت می‌پذیرد. سطح پذیرش ریسک برابر است با ریسک‌هایی که میزان آسیب‌پذیری ناشی از آن‌ها یا احتمال وقوعشان پایین است و یا از سوی مدیریت ارشد مرکز قابل قبول تلقی می‌شوند.
- تمامی رخنه‌های موجود یا مشکوک امنیتی اطلاعات، به مدیر امنیت اطلاعات گزارش می‌شود و توسط وی مورد پیگیری قرار می‌گیرد.

✓ مدیر امنیت اطلاعات، به نمایندگی از رئیس مرکز آمار ایران، مسئول ایجاد، پیاده‌سازی، نظارت، بازنگری، نگهداری و بهبود اثربخشی نظام مدیریت امنیت اطلاعات و اجرای مصوبات شورای راهبردی امنیت اطلاعات مرکز است.

جواد حسین‌زاده

رئیس مرکز آمار ایران

هنر

خط مشی تضمین محرمانگی داده ها و اطلاعات آماری

IS-ST-03-00

سند خط مشی تضمین محرمانگی داده ها و اطلاعات آماری در مرکز آمار ایران

خط مشی

✓ مرکز آمار ایران بر اساس سند چشم‌انداز خود به عنوان بگانه مرجع نظام آماری ایران، مورد اعتماد عموم مردم، متخصصان و سرآمد در آسیا خواهد بود و مأموریت آن، مدیریت تهیه و انتشار آمارهای رسمی کشور و استقرار نظام آماری مبتنی بر رعایت اصول بنیادین آمارهای رسمی است. این مرکز متعهد است آمارهای روزآمد و قابل اعتماد را بر پایه روش‌های علمی آماری و با رعایت توصیه‌های چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی نظام آماری ایران و نظام مدیریت امنیت اطلاعات به شیوه‌های مقرون به صرفه تهیه نموده و آن‌ها را با رعایت اصل حفظ محرمانگی داده‌ها و اطلاعات آماری در دسترس کاربران قرار دهد و از اطلاعات حاصل از سرشماری‌ها، طرح‌های آمارگیری و ثبت‌های اداری و آماری به عنوان با ارزش‌ترین منابع اطلاعاتی نظام آماری کشور به منظور ارائه خدمات آماری به کاربران محافظت کامل به عمل آورد و شناسایی، پایش، ارزیابی و مدیریت مخاطرات مرتبط با امنیت اطلاعات مرکز بر اساس معیار حفظ محرمانگی داده‌ها و اطلاعات آماری را در دستور کار خود قرار دهد.

✓ راهبرد سازمانی نظام مدیریت کیفیت آمارها در مرکز آمار ایران از طریق ایجاد و نگهداشت این نظام زمینه را برای شناسایی، پایش، ارزیابی و مدیریت محرمانگی داده‌ها و اطلاعات آماری مهیا می‌کند.

✓ خط مشی تضمین محرمانگی داده‌ها و اطلاعات آماری در مرکز آمار ایران، حصول اطمینان از رعایت موارد

ذیل است:

- محافظت از محرمانگی داده‌ها و اطلاعات آماری افراد (حقیقی و حقوقی) به عنوان حریم خصوصی آنان، و نیز ریزداده‌های اداری و آماری به گونه‌ای که منجر به شناسایی واحد آماری نشود، وظیفه مرکز آمار ایران است و آمارهای کلی و عمومی طبق قوانین و مقررات موضوعه در دسترس همگان قرار می‌گیرد.
- محافظت از محرمانگی تمامی داده‌ها و اطلاعات آماری تولید و جمع‌آوری شده موجود در مرکز آمار ایران، به عنوان مبنایی برای سیاستگذاری‌ها، برنامه‌ریزی‌ها و پژوهش‌های علمی در کشور در برابر هرگونه دسترسی غیرمجاز صورت می‌گیرد.
- الزامات قانونی، حقوقی و قراردادی مندرج در قانون مرکز آمار ایران، قانون "انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات" و سایر مصوبات دولتی و الزامات قراردادی با اشخاص ثالث در حوزه تامین و بهره‌برداری از داده‌ها و اطلاعات آماری به‌درستی و به‌دقت رعایت می‌شود.
- کارکنان مرکز آمار ایران، در سطوح مختلف به منظور اطمینان از محافظت از محرمانگی داده‌ها و اطلاعات آماری، آموزش‌های لازم را دریافت می‌کنند.
- هرگونه ارائه ریزداده‌ها و اطلاعات آماری، پس از رعایت اصل محرمانگی داده‌ها و اطلاعات آماری و نیز اخذ تعهدنامه و اقدامات مناسب صورت می‌پذیرد.

✓ مدیر امنیت اطلاعات به نمایندگی از رئیس مرکز آمار ایران، مسئول ایجاد، پیاده سازی، نظارت، بازنگری، نگهداری و بهبود اثربخشی این خط مشی و روش‌های اجرایی مرتبط با آن است.

جواد حسین‌زاده

رئیس مرکز آمار ایران

هدف

هدف این سند تعیین سیاست‌های مرکز آمار ایران در جهت تضمین حفاظت از دارایی‌های اطلاعاتی مرکز به‌ویژه داده‌ها و اطلاعات حاصل از سرشماری‌ها، طرح‌های آمارگیری و ثبت‌های اداری و آماری است که در شبکه، سرورهای دهنده‌ها، ایستگاه‌های کاری و پایگاه‌های اطلاعاتی مرکز آمار ایران قرار دارند. حفاظت از این داده‌ها و اطلاعات در مقابل تمامی تهدیدات اعم از داخلی یا خارجی، عمدی یا اتفاقی از اهداف دیگر این سند است.

الزام قانونی

این سند در راستای تمامی قوانین ملی و توصیه‌های بین‌المللی خصوصاً در انطباق با ماده ۷ قانون مرکز آمار ایران م. صوب مجلس، ماده ۹ سومین برنامه ملی توسعه آمار کشور در حوزه محرمانگی اطلاعات و سند چارچوب کیفیت آمارهای مرکز آمار ایران تهیه و تدوین شده است، ناقض آن‌ها نبوده و پیروی از آن برای همه ذی‌نفعان الزامی است.

مرجع تاییدکننده

این سند توسط کمیته راهبردی امنیت اطلاعات مرکز آمار ایران تایید شده است و در دوره‌های زمانی سالیانه و یا در زمان تغییر در الزامات کیفیت مورد بازنگری قرار می‌گیرد.

تاریخ تصویب: ۱۴۰۰/۱۰/۱۸

شماره ویرایش: ۰۰

خط مشی عمومی تجدید نظر آمارها

خط مشی عمومی تجدید نظر آمارهای مرکز آمار ایران

مقدمه

اطلاعات آماری منتشر شده ممکن است به دلایل مختلف تغییر کرده و تجدید نظر شود. انجام این تغییرات بدون اعلام قبلی و بیان دلایل، می‌تواند تأثیر نامطلوبی بر اعتماد کاربران به آمار و تولیدکنندگان آن داشته باشد. تهیه سند خط مشی تجدید نظر گامی در راستای اجرای «اصل ۶- شفافیت و بی‌طرفی» و «اصل ۱۵- درستی و قابلیت اعتماد» از «چارچوب کیفیت آمارهای مرکز آمار ایران» و افزایش اعتماد کاربران است. این سند به عنوان یک جنبه مهم از «حکمرانی خوب در آمار» نیز به رسمیت شناخته شده است. حکمرانی خوب در آمار یا به عبارتی مدیریت صحیح فرایند تهیه و تولید آمارهای رسمی با کیفیت، بخشی از شفافیت و مسئولیت‌پذیری بخش عمومی را تأمین می‌کند.

انواع خط مشی تجدید نظر شامل خط مشی عمومی و تخصصی است. در خط مشی عمومی اصول کلی حاکم بر تجدید نظر و در خط مشی تخصصی نکات فنی و موارد مربوط به هر حوزه تخصصی آماری (مانند حساب‌های ملی) بیان می‌شود. سند پیش‌رو، خط مشی عمومی تجدید نظر آمارهای مرکز آمار ایران است.

۱. هدف

هدف از تهیه خط مشی تجدید نظر، بیان چگونگی انجام تجدید نظر در آمارهای مرکز آمار ایران و ایجاد فهم مشترک موضوع برای هماهنگی بیشتر انجام کار در حوزه‌های مختلف تولید آمار در مرکز آمار ایران است.

۲. تعریف تجدید نظر

به هر گونه تغییر در اطلاعات آماری منتشر شده برای عموم، تجدید نظر گفته می‌شود. تجدید نظر ممکن است ناشی از دسترسی به داده‌ها و اطلاعات جدید، تغییر در تعاریف و مفاهیم، بازنگری روش‌های آماری یا ... باشد.

۳. علل تجدید نظرها

تأخیر در دریافت اطلاعات: مهم‌ترین علت تجدید نظر، تأخیر در دسترسی تولیدکنندگان به داده‌ها است. هنگامی که برخی از داده‌های لازم برای ارائه آمار به‌هنگام در دسترس نیستند، معمولاً این داده‌ها، برآورد شده و آمارهای برگرفته از آن‌ها در زمان مقرر منتشر می‌شود. پس از دریافت همه‌ی داده‌های مورد نیاز، نتایج ارائه شده، مورد تجدید نظر قرار گرفته و به اطلاع کاربران می‌رسد.

تغییر در تعاریف، مفاهیم، طبقه‌بندی‌ها و روش‌های آماری: تجدید نظر ممکن است به علت تغییر در تعاریف و مفاهیم یا طبقه‌بندی‌های مورد استفاده انجام شود، نظیر تغییر تعریف فرد شاغل از «حداقل دو روز کار در هفته» به «حداقل یک ساعت کار در هفته». جابجایی از ISIC3 به ISIC4 نیز نمونه‌ای از تغییر در طبقه‌بندی‌ها است. همچنین ممکن است در روش آماری مورد

استفاده (به عنوان نمونه روش برآورد داده‌هایی که فعلا در دسترس نیستند) تغییراتی ایجاد شود. برای داشتن سری‌های زمانی فاقد گسست آماری، اعداد دوره‌های قبل تجدید نظر می‌شوند.

محک‌زنی داده‌ها: محک‌زنی نیز عاملی برای تجدید نظر است. در محک‌زنی، داده‌های دارای دوره تناوب بیش‌تر (مثلا ماهانه یا فصلی) با داده‌های دارای دوره تناوب کم‌تر (مثلا سالانه) که کامل‌تر بوده و دیرتر آماده می‌شوند، تطبیق داده می‌شوند. به عنوان نمونه، تجدید نظر در آمارهای حساب‌های ملی فصلی پس از تهیه و تولید حساب‌های ملی سالانه انجام می‌شود.

تغییر سال پایه: تغییر سال پایه دلیل دیگری برای تجدید نظر است. پس از تغییر سال پایه، سری زمانی اطلاعات فعلی، تا جای ممکن تجدید نظر شده و تغییر می‌کند.

خطا: اصلاح خطا، یکی دیگر از عوامل تجدید نظر است. خطاها، داده‌های نادرست ناشی از اشتباهاتی هستند که ناخواسته در فرایند تولید آمار (مثل خطای پردازش داده‌ها) یا انتشار (مانند خطای تایپ یا برعکس شدن رقم اعشار) رخ می‌دهند.

۴. انواع تجدید نظر:

تجدید نظرهای معمول: به تغییرات منظم در داده‌های منتشر شده، تجدید نظر معمول گفته می‌شود. این نوع تجدید نظرها معمولاً به‌طور سالانه یا فصلی انجام می‌شوند. به‌عنوان نمونه، نتایج اولیه به دلیل در دسترس نبودن داده‌ها، به‌طور منظم و بر اساس برآورد داده‌های ناموجود محاسبه می‌شوند، اما پس از دسترسی به داده‌های جدید، مقدار واقعی، جایگزین مقدار برآوردی شده و تجدید نظر صورت می‌گیرد.

تجدید نظرهای عمده: تجدید نظرهای عمده، به تغییرات غالباً اساسی در داده‌های منتشرشده می‌گویند. این‌گونه تجدید نظرها لزوماً در قالب برنامه‌های زمانی تعیین شده فصلی یا سالانه انجام نمی‌شود و به دلایل زیر می‌تواند رخ دهد:

۱) دسترسی به یک منبع اطلاعات ساختاری جدید که تنها در بازه‌های زمانی طولانی مدت جمع‌آوری می‌شود (۵ تا ۱۰ سال). به‌عنوان مثال: سرشماری، جدول داده ستانده و غیره.

۲) تغییر سال پایه، معمولاً برای هر ۵ سال یک بار

۳) تغییر در تعاریف، مفاهیم و یا طبقه‌بندی‌های به‌کار رفته در تولید سری‌های زمانی. به‌عنوان نمونه استفاده از طبقه‌بندی جدید و یا تغییر استانداردهای آماری بین‌المللی.

۴) تصویب قوانین جدید

تجدید نظرهای برنامه‌ریزی نشده: تجدید نظرهایی هستند که بدون اعلام قبلی انجام می‌شوند. این تجدید نظرها ممکن است ناشی از خطاها، رویدادهای تصادفی یا به علت نبود فرایند برنامه‌ریزی شده بوجود آیند. این نوع تجدید نظر به دلیل مشخص نبودن زمان تجدید نظر، «برنامه‌ریزی نشده» نامیده می‌شود. به عنوان نمونه اگر نهادهایی که در تهیه آمارهای رسمی مشارکت دارند، بدون پیش‌بینی و اعلام قبلی، تغییری در داده‌های خود بدهند، مرکز آمار ایران نیز ملزم به تجدید نظر در آمارهای منتشر شده خود خواهد شد.

۵. اصول کلی تجدید نظر

اصل ۱- خط مشی تجدید نظر تخصصی، در حوزه‌های آماری مشمول تجدید نظر، تهیه و اطلاع‌رسانی می‌شود.

مرکز آمار ایران در حوزه‌های آماری که نیاز به تجدید نظر وجود دارد، خط مشی تجدید نظر تخصصی را تدوین کرده و به اطلاع عموم می‌رساند. داده‌های تجدید نظر شده در زمان مشخص شده، منتشر و به همراه مستندات تکمیلی لازم شامل دلایل تجدید نظر در اختیار کاربران قرار می‌گیرد.

اصل ۲- تجدید نظرها از قبل و به صورت شفاف به کاربران اطلاع‌رسانی می‌شود.

اطلاع‌رسانی در زمینه تجدید نظرهای معمول و عمده از طریق درج در تقویم انتشار و تجدید نظر صورت می‌گیرد. در زمینه تجدید نظرهای برنامه‌ریزی نشده نیز پس از تشخیص ضرورت انجام، تاریخ انتشار آن در درگاه ملی آمار درج و نتیجه تجدید نظر به اطلاع کاربران رسانده می‌شود.

اصل ۳- تجزیه و تحلیل تجدید نظر به‌طور منظم انجام می‌شود.

مطالعه و تجزیه و تحلیل تجدید نظر برای تمام انواع تجدید نظر (معمول، عمده و برنامه‌ریزی نشده) به‌طور منظم و با هدف بهبود فرایند تهیه و تدوین آمارها انجام می‌شود. برای انجام تجزیه و تحلیل و همچنین دسترسی آسان‌تر کاربران، داده‌های قبل و بعد از تجدید نظر در مقاطع مختلف زمانی در یک پایگاه داده نگهداری می‌شود.

اصل ۴- هماهنگی با توصیه‌های بین‌المللی

به منظور تدوین خط مشی تجدید نظر تخصصی، نکات فنی لازم بر اساس توصیه‌های بین‌المللی مورد توجه قرار می‌گیرد. این اقدام، قابلیت مقایسه آمارها در سطح بین‌المللی را افزایش داده و تضمین می‌کند که از آخرین تجربیات بین‌المللی در این زمینه استفاده شده است.